

FO 03-011

Skattemyndigheten förhindrar utveckling av ny företagsform

Sammanfattning

BolagsBolaget AB anställer personer med egna verksamhetsidéer, som efter egen förmåga får hitta uppdragsgivare och köpare till sina produkter och tjänster. BolagsBolaget är arbetsgivare för dem som arbetar i företaget. Bolagsbolaget fakturerar och sköter redovisningen samt tillser att löner, arbetsgivaravgifter och källskatt betalas. Lönen till de anställda beräknas efter vad de själva har sålt och Bolagsbolaget behåller cirka sex procent av varje anställds omsättning. De anställda har inga andelar i BolagsBolaget och heller ingen beslutsrätt i BolagsBolagets styrelse.

Skattemyndigheten anser att varje anställd ska betraktas som "fämansbolagsdelägare", i inkomstskattelagens bemärkelse, och därmed vara juridiskt ansvarig för BolagsBolaget. Därför har skattemyndigheten återkallat BolagsBolagets F-skattsedel och motiverat detta med att några av dessa "fämansbolagsdelägare" har skatteskulder och att några i verkligheten har andra arbetsgivare.

Om skattemyndighetens bedömning fastställs av kammarrätten är det en förlust för alla. De anställda, som i många fall inte klarar att driva egna företag, riskerar att bli arbetslösa. BolagsBolaget kommer att få lägga ned sin verksamhet och stat och kommun kommer att tappa skatteintäkter. Ingen har något på att vinna skattemyndighetens tolkning. En reflexmässig blockering från myndigheternas sida av nya, sunda fenomen i näringslivet ger inte något bra företagarklimat och gynnar knappast tillväxten.

Fallet

Företaget Klarälvdalen BolagsBolaget AB i Ekshärad i Värmland startades under år 2000 på initiativ av bolagets nuvarande vd Bengt Gustavsson. BolagsBolaget har idag cirka 215 anställda, från Kalix i norr till Malmö i söder. Ägare är den ideella föreningen Republiken Klarälvsdalen, som verkar för att motverka arbetslöshet och hjälplöshet i Värmlands glesbygd. Syftet med BolagsBolaget är att exempelvis hantverkare ska kunna "hyra" en arbetsgivare, och på detta sätt kunna arbeta som anställda istället för som egna företagare, eftersom det kräver ytterligare arbete och kunskap. BolagsBolaget anställer också personer som inte själva kan få F-skattsedel, till exempel på grund av att de har skatteskulder. Vd Bengt Gustavsson säger att utgångspunkten för BolagsBolagets verksamhet är att "vi tror gott om folk" och därför vill företaget ge möjlighet för människor att arbeta under eget ansvar.

BolagsBolaget är arbetsgivare för de anställda. Syftet är inte att underlätta eller möjliggöra svartarbete eller skattefusk, utan tvärtom att se till att sådant inte förekommer. Två anställda har avskedats för misstänkta oegentligheter. Sedan starten har BolagsBolaget omsatt 22 miljoner kronor varav tio miljoner kronor inbetalts i moms och skatt. BolagsBolaget avser inte att generera några vinster åt företagets ägare. Avsikten är att de anställda ska få ut så mycket i lön att BolagsBolagets resultat blir noll.

Den som anställs i BolagsBolaget måste ha en egen verksamhetsidé och själv kunna ta ansvar för driften av sin verksamhet. BolagsBolaget fakturerar åt sina anställda och BolagsBolaget sköter sedan all administration och betalar i egenskap av arbetsgivare den anställdes lön ur de

medel den anställda dragit in. BolagsBolaget tar i genomsnitt sex procent av varje anställds intäkter som ersättning för administration och sitt arbetsgivarskap. Den som anställs i BolagsBolaget skriver ett så kallat "inställningsavtal" med BolagsBolaget och benämns "bolagsbrukare".

Kommentar [bg1]: vi skulle hellre skriva "sitt arbetsgivarskap" eftersom det är mer än kostnader

Skattemyndigheten i Värmland har framfört att de anställda är att betrakta som "fämansbolagsdelägare" i BolagsBolaget och därmed anses att deras tidigare handlande kan läggas till grund för återkallandet av företagets F-skattsedel. Skattemyndigheten återkallade BolagsBolagets F-skattsedel den 1 februari 2002 och gjorde gällande att denna har missbrukats. Myndigheten motiverade sitt beslut med att några av de anställda hade skatteskulder, befann sig i konkurs eller egentligen var anställda av sina uppdragsgivare.

BolagsBolaget bestriider skattemyndighetens beslut att de anställda är "fämansbolagsdelägare". "De anställda har inte någon aktieandel eller beslutsrätt i BolagsBolagets styrelse", säger företagets vd Bengt Gustavsson. "De förfogar inte heller självständigt över sitt resultat, vilket lagen kräver för att göra de anställda till fämansbolagsdelägare. BolagsBolaget fungerar som ett provisionsföretag och bedrivs på samma vis som till exempel Praktikertjänst, som inte klassas som fämansbolag."

I samband med BolagsBolagets start gjordes en anhållan om skatterättsliga synpunkter hos skattemyndigheten i Värmland, den myndighet som senare återkallade BolagsBolagets F-skattsedel. Myndigheten svarade inte. Då vände sig BolagsBolaget till skattemyndigheten i Gävle, som yttrade: "Förutsättningarna för att bedöma den enskilde personen som en självständig näringsidkare föreligger inte."

Skattemyndigheten har i en skrivelse påpekat ytterligare ett skäl för återkallelse av F-skattsedeln, utöver ovan anförda grunder. Myndigheten hävdar att BolagsBolagets redovisningsrutiner då stod i strid med bokföringslagen. BolagsBolaget har emellertid i ett svar till skattemyndigheten utförligt redogjort för hur man ändrat sina rutiner och att bokföringslagens regler följs, varför denna återkallelsegrund inte längre är aktuell.

Skattemyndighetens beslut att återkalla BolagsBolagets F-skattsedel har av företaget överklagats till länsrätten. Länsrätten har gått på skattemyndighetens linje, men kammarrätten har uppskjutit verkställigheten av beslutet att återkalla F-skattsedeln i avvaktan på beslut från den högre rättsinstansen.

Företagarombudsmannens bedömning

- Om skattemyndighetens bedömning fastställs av kammarrätten förlorar alla. De anställda, som inte anser sig klara att driva egna företag, riskerar att bli arbetslösa. BolagsBolaget måste lägga ned sin verksamhet, vilket ger en tydlig signal till folk att staten inte gillar nytänkande. Vidare kommer stat och kommun att tappa skatteintäkter. Ingen har något att vinna på att skattemyndighetens linje segrar.
- Skattemyndigheten försöker genom sitt beslut hindra utvecklingen av en ny företagsform. En reflexmässig blockering av nya, sunda fenomen i näringslivet från myndigheternas sida ger inte något bra företagarklimat och gynnar knappast tillväxten.

- Även om BolagsBolagets anställda anses vara "fåmansbolagsdelägare" är detta inte skäl för att återkalla företagets F-skattsedel. Lagens formulering om återkallelse av F-skattsedel tar sikte på den som är innehavare av F-skattsedeln och som missbrukar denna. Innehavare och ansvarig för F-skattsedeln är BolagsBolaget, som på intet sätt har missbrukat denna. Varje anställd, eller "fåmansbolagsdelägare", kan inte anses som innehavare av F-skattsedeln. Effekten av skattemyndighetens beslut blir istället ett yrkesförbud för före detta företagare som har skatteskulder.
- Enligt skattebetalningslagen får skattemyndigheten avstå från att återkalla F-skattsedel "om det finns särskilda skäl". Det tycks bara vara av motvilja mot BolagsBolaget och dess anställda som myndigheten valt att förbise denna möjlighet om den nu anser att lagen medger återkallelse av F-skattsedel. Det är inte något i BolagsBolagets nuvarande verksamhet som ligger till grund för återkallelsen utan några enstaka personers tidigare företagande.

I Företagarombudsmannens bedömning av ärendet deltog Tommy Adamsson, Roland Armholt, Patrik Engellau, Lars I. Jansson, Clas Nordström, Nils-Eric Sandberg, Edward Waller och Monica Werenfels-Röttorp.

Fakta

Definition av ett fåmansbolag:

Inkomstskattelag (1999:1229)

56 kap. 2 § Med fåmansföretag avses aktieföretag och ekonomiska föreningar där: 1. fyra eller färre delägare äger andelar som motsvarar mer än 50 procent av rösterna för samtliga andelar i företaget, eller 2. näringsverksamheten är uppdelad på verksamheter som är oberoende av varandra och där en fysisk person genom innehav av andelar, genom avtal eller på liknande sätt har den faktiska bestämmanderätten över en sådan verksamhet och självständigt kan förfoga över dess resultat.

Återkallelse av F-skattsedel:

Skattebetalningslag (1997:483)

4 kap 13 § Skattemyndigheten skall återkalla en F-skattsedel, om innehavaren:

3. inte följer villkor som har meddelats enligt 9 § eller på annat sätt missbrukar sin F-skattsedel och missbruket inte är obetydligt

14 § Om det finns särskilda skäl, får skattemyndigheten avstå från återkallelse av en F-skattsedel trots vad som sägs i 13 §.

Kommentar om vad som hänt efter publicering:

BolagsBolaget väntar fortfarande (2003-09-12) på att kammarrätten skall ta upp ärendet. BolagsBolaget säger till Företagarombudsmannen att det är glädjande med all uppbackning och uppmärksamhet företaget fått med anledning av skattemyndighetens beslut. Ett stort problem är att företaget hamnat i en form av karantän hos den offentliga sektorn, som vill inte vill göra affärer med företaget innan skattemålet är avgjort. Dessutom får inte arbetslösa personer ta anställning hos BolagsBolaget under nuvarande omständigheter. Mer information när målet överprövats.